

Chamiec, Ksawery

W sprawie systematyki wyrobów glinianych

Światowit 2, 168

1900

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W SPRAWIE SYSTEMATYKI WYROBÓW GLINIANYCH.

Wiadomo, jak wielkie znaczenie wśród zabytków starożytności posiadają wyroby z gliny. Częstokroć są one jedynym źródłem, wskazującym okres kultury, która je zostawiła. Są nią Aryadny w labiryncie wieków, wskazującą drogę, skąd i którą przedostawały się pewne wpływy, jakimi drogami plemiona i ludy kroczyły, by zająć swe ostateczne lub tylko chwilowe siedziby. Archeologowie oddawna, zwłaszcza, gdy idzie o kultury wieków kamienia, wyznaczyli garncarstwu miejsce pierwszorzędne i dążą do ostatecznego podziału jego na grupy.

Znakomite pod tym względem prace coraz częściej dają się spotykać w czasopismach i rocznikach towarzystw zagranicznych, a wielką zasługę między innymi położył badacz niemiecki Klopffleisch swym podziałem ceramiki neolitycznej na grupy, z uwzględnieniem czasu i miejsca. Znaczenie archeologiczne ceramiki przeddziejowej zostało poruszone między innymi i na ostatnim zjeździe archeologicznym w Kijowie w kilku odczytach. Najważniejszym pod tym względem był odczyt p. Horodcewa „O konieczności ustanowienia nazw i ułożenia systemu opisowego dla ceramiki przedhistorycznej.“ Zasadniczą myślą jest, że wyroby gliniane są zabytkami najliczniejszymi, że przechowują się one w ziemi lepiej od innych i zachowują odporniej wobec czynników rozkładających, wreszcie, że glina była najpodatniejszym materiałem do wcielenia popędów artystycznych człowieka.

Skutkiem tego dostarcza najwyraźniejszych wskazówek co do stanu kultury, oraz jej zależności od wpływów wyższych na niższe. Wszystko to ułatwia śledzenie za postępem w okresie przeddziejowym, a zarazem może postawić naukę o ceramice przedhistorycznej na stopniu innych nauk lub „dyscyplin“ w rodzaju numizmatyki, sfragistyki, heraldyki i t. p. By jednak dojść do tego celu, trzeba ustanowić odpowiednią nomenklaturę i system opisowy, które umożliwią klasyfikację tego materiału, oszczędzając w każdym danym wypadku uciekanie się do szeregówłowego opisu przedmiotu znalezionej.

Taka nomenklatura i taki system opisowy winny ułatwić badaczowi szybkie i dokładne charakteryzowanie okazów, nie tylko zawartych w zbiorach, lecz i znajdujących doraźnie. W tym celu należy opracować tablice, których podział odpowiadałby odnośnej, a w krótkich wyrazach zawartej dyagnozie, przy czem ilość terminów powinna odpowiadać różności cech przedmiotu. Do takich należą: rodzaj gliny, stopień jej wypalenia, kształt ogólny naczyń, ich profile, wreszcie ornamentacja.

Gdy ustalimy terminy potrzebne—usystematyzowanie materiału ceramicznego odbędzie się w ten sposób, jak się odbyło w naukach przyrodniczych, gdzie odróżniano gatunki z podziałem ich na rodzaje, rodziny i t. d.

Prelegent przedstawił w końcu projekt własny podziału ornamentacji, przyjmując osm rodzajów i 26 gatunków.

Myśl jest szczęśliwa i zasługuje na poważne, oraz rychle urzeczywistnienie.

Usystematyzowanie podobne odda nieocenione usługi nauce i kiedyś archeologowie nie będą sobie umieli wyobrazić, jak ich poprzednicy mogli obchodzić się bez ścisłej systematyki i ścisłych, a skróconych dyagnoz.

Ksaw. Chamicc